

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. de Minister en de Staatssecretaris

Jeugdstem hoofdkantoor

Pand Zuid
IJsbaanpad 9-11
1076 CV Amsterdam
020 521 99 50
info@jeugdstem.nl
www.jeugdstem.nl

Datum 30-10-2023

Landelijk nummer cliënten

088 555 1000

Betreft Reactie Jeugdstem – *vertrouwenspersonen AKJ* op internetconsultatie
Wijziging van de Regeling Jeugdwet in verband met de Wet rechtspositie
gesloten jeugdhulp

Geachte Minister, geachte Staatssecretaris,

Op 9 oktober 2023 heeft u een internetconsultatie uitgezet op het voorstel Wijziging van de Regeling Jeugdwet in verband met de Wet rechtspositie gesloten jeugdhulp. Jeugdstem – *vertrouwenspersonen AKJ* – aanbieder van onafhankelijk vertrouwenswerk voor alle cliënten van de Jeugdwet, Veilig Thuis-organisaties en de Raad voor de Kinderbescherming maakt hierbij gebruik van de mogelijkheid de voorgestelde wijziging van advies en opmerkingen te voorzien.

Jeugdstem – *vertrouwenspersonen AKJ*

De vertrouwenspersonen van Jeugdstem bezoeken alle gesloten jeugdhulpinstellingen in heel Nederland. Dit doen zij sinds de start van de gesloten jeugdhulp in 2008. Iedere groep jeugdigen heeft een eigen vertrouwenspersoon die hen elke week op een vast moment bezoekt. Tijdens dit bezoek legt de vertrouwenspersoon persoonlijk contact met de jeugdigen. De vertrouwenspersoon maakt kennis met nieuwe jeugdigen, geeft hen het 'Ken je rechten'-boekje en informatie en advies over hun rechten, de jeugdhulp en het vertrouwenswerk en ondersteunt hen (ter plaatse) bij het bespreekbaar maken van hun vragen en klachten. Daarnaast ondersteunt de vertrouwenspersoon bij klachtenprocedures richting de klachtencommissie, de RSJ, het tuchtrecht en de andere betrokken instanties zoals de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis, de gecertificeerde instelling (jeugdbescherming of -reclassering) of de gemeente. Tevens biedt Jeugdstem informatie, advies en ondersteuning aan de (pleeg)ouders van jeugdigen die in de instelling voor gesloten jeugdhulp verblijven. Zodoende hebben de vertrouwenspersonen een zeer goed beeld van de praktijk van de gesloten jeugdhulp en vanuit die blik geeft Jeugdstem advies op onderhavig voorstel.

Jeugdhulpverantwoordelijke

Schrap lid d van artikel 2a.1.

In deze wijzigingsregeling worden in het nieuwe artikel 2a.1 categorieën van deskundigen aangewezen die als jeugdhulpverantwoordelijke kunnen optreden.

Dit zijn voornamelijk professionals met een registratie (onder a t/m c). Echter, op grond van artikel 2a.1 lid d zou de jeugdhulpaanbieder ook andere beroepsbeoefenaren/professionals kunnen aanwijzen als jeugdhulpverantwoordelijk als deze, *naar oordeel van de jeugdhulpaanbieder*, over dezelfde bekwaamheid beschikken als de professionals genoemd onder lid 1 t/m c.

Dit vinden wij, om twee redenen, een onwenselijke situatie en reden om lid d te schrappen.

1. Lid d maakt het mogelijk dat ook een niet-geregistreerde professional als jeugdhulpverantwoordelijke te laten optreden. Dit zou, gezien diens grote rol en verantwoordelijkheid (bijv. ten aanzien van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen) in de uitvoering van de wet, niet mogelijk moeten zijn. De functionaris zou op z'n minst moeten beschikken over een hbo-opleiding en een relevante registratie waarmee wordt aangetoond dat deze persoon voldoet aan de (kwaliteits)vereisten die gesteld worden aan professionals om werkzaam te zijn in het jeugddomein. Een niet-geregistreerde professional zou niet een dusdanige rol mogen vervullen.
2. De inzet van andere professionals dan lid a t/m c wordt gelaten aan het oordeel van de jeugdhulpaanbieder. Dit zorgt ervoor dat het per aanbieder zal verschillen hoe dit beoordeeld wordt en wie hiervoor in aanmerking komt. Dit zou juist landelijk gelijk moeten zijn en niet aan het oordeel van de jeugdhulpaanbieder gelaten moeten worden.

Daarom adviseert JeugdStem met klem om lid d te laten vervallen en voor te schrijven dat enkel professionals met een relevante registratie – en daaraan verwante hbo- of wo-opleiding – aangewezen kunnen worden als jeugdhulpverantwoordelijke.

Zak- en kleedgeld

JeugdStem is zeer verheugd dat er een regeling is opgenomen voor het toekennen van zak- en kleedgeld voor jeugdigen waarvan de ouders niet voldoen aan hun onderhoudsplicht. Echter, JeugdStem ziet ook ruimte voor verbetering en doet daartoe onderstaande suggesties.

Neem in de toelichting of in de regeling zelf op dat zak- en kleedgeld geen middel is om te belonen of straffen.

In de praktijk komt het nog steeds voor dat zak- of kleedgeld ingehouden wordt door een jeugdhulpaanbieder als sanctie op ongewenst gedrag. Bijvoorbeeld omdat de jeugdige zich niet gehouden heeft aan afspraken, spullen kapot gemaakt zijn of als pressiemiddel

als jongeren niet willen vertellen wie verantwoordelijk was voor een incident. Dit mag niet gebeuren en om te voorkomen dat het wel gebeurt moet dit vastgelegd worden in de regeling zelf of in de toelichting.

Daarnaast komt het ook voor dat er voorwaarden gesteld worden aan het uitbetalen van zak- en kleedgeld. Het ontvangen van zak- en kleedgeld wordt dan gebruikt als pressiemiddel voor gewenst gedrag. Zo komt het voor dat het zak- en kleedgeld pas wordt uitbetaald als de jongere diens kamer opgeruimd heeft of een andere taak heeft afgerond. Dit zijn geen voorwaarden die te maken hebben met financiële educatie en zouden daarom niet verbonden mogen worden aan het al dan niet ontvangen van zak- en kleedgeld. Ook dit dient vastgelegd te worden in de regeling zelf of in de toelichting, om te voorkomen dat het wel gebeurt.

Op de website van het Nibud staat: *“Onthoud dat kleedgeld geen middel is om te belonen of te straffen. Het is een middel om verantwoord met geld te leren omgaan.”*¹ Dat zou tevens in deze regeling tot uitdrukking moeten komen, bijvoorbeeld door deze zin of de strekking daarvan op te nemen als aanvullend lid bij artikel 5a.1.

Neem in de regeling op dat de jeugdhulpaanbieder actief nagaat of ouder(s) voldoen aan hun onderhoudsplicht en welke jeugdigen geen (of onvoldoende) zak- en kleedgeld ontvangen.

Jeugdigen weten niet altijd dat zij recht hebben op zak- en kleedgeld. Daarbij kan het ook erg lastig zijn om je ouders hierop te bevragen als je als jeugdige vindt dat je onvoldoende geld ontvangt of zelf helemaal geen zak- of kleedgeld krijgt.

De vraag is dan ook of tijdig duidelijk wordt bij de jeugdhulpaanbieder voor welke kinderen de ouders niet voldoen aan de onderhoudsplicht. Hierdoor kunnen kinderen toch geruime tijd zonder zak- en kleedgeld komen te zitten. JeugdStem adviseert dan ook om de verantwoordelijkheid bij de jeugdhulpaanbieder te leggen, bijvoorbeeld via de jeugdhulpverantwoordelijk, om actief na te gaan of jongeren zak- en kleedgeld ontvangen. Daarbij dient de jeugdhulpaanbieder ook zorg te dragen dat met ouders gesproken wordt over hun onderhoudsplicht, als zij daaraan niet voldoen.

Dit kan bijvoorbeeld door een lid toe te voegen aan artikel 5a.1 met de strekking: *“De jeugdhulpaanbieder draagt ervoor zorgt dat de jeugdhulpverantwoordelijke die toegewezen wordt aan de jeugdige binnen uiterlijk 6 weken na plaatsing weet of de ouder(s) zich aan hun onderhoudsplicht houden door het uitkeren van zak- en kleedgeld. Wanneer dit niet het geval is, draagt de jeugdhulpaanbieder ervoor zorg dat hierover gesproken wordt met de ouder(s).”*

¹ <https://www.nibud.nl/onderwerpen/kinderen-en-jongeren/zakgeld-en-kleedgeld/#Richtlijnen>

Neem in de regeling ook de verantwoordelijkheid van de gemeente tot bekostiging van het – door de jeugdhulpaanbieder – te verstrekken zak- en kleedgeld op.

Het probleem in de praktijk bij de verstrekking van het zak- en kleedgeld lag met name in de bekostiging en wie hiervoor verantwoordelijk is. In de toelichting wordt duidelijk gemaakt dat de gemeente verantwoordelijk is voor de bekostiging van het zak- en kleedgeld (in het kader van hun jeugdhulpplicht) en dat het verstrekken ervan loopt via de jeugdhulpaanbieder waar de jeugdige verblijft. Het verdient aanbeveling de verplichting van de gemeente voor de bekostiging ook op te nemen in de regeling zelf – naast de verantwoordelijkheid van de jeugdhulpaanbieder tot verstrekking ervan –, zodat de verantwoordelijkheid van beide partijen duidelijk blijkt vanuit de regeling zelf.

Dit kan door de zinsnede *‘bekostigd de gemeente en’* op te nemen in lid 1 van artikel 5a.1 of door dit op te nemen in een nieuw lid 6. Beide suggesties zijn hieronder opgenomen.

Wijziging artikel 5a.1 lid 1:

*“Ingeval een jeugdige ten minste gedurende een maand voltijds verblijft in een accommodatie en diens ouders niet voldoen aan hun onderhoudsplicht, **bekostigt de gemeente en** verstrekt de jeugdhulpaanbieder:”*

OF

Aanvullende lid 6:

“De gemeente stelt, in het kader van hun jeugdhulpplicht, een financiële vergoeding beschikbaar aan de jeugdhulpaanbieders voor het verstrekken van zak- en kleedgeld aan de desbetreffende jeugdigen.”

Hetzelfde geldt voor het beschikbaar stellen van een financiële vergoeding voor het kleden van kinderen onder de 12 jaar. Ondanks dat kinderen onder de 12 jaar ingevolge deze regeling zelf niet de beschikking krijgen over kleedgeld, is de jeugdhulpaanbieder op grond van artikel 5a.2 wel verantwoordelijk tot het verstrekken van kleding en schoeisel als het kind hierover niet voldoende beschikt. Ook hiervoor dient de gemeente een financiële vergoeding beschikbaar te stellen aan de jeugdhulpaanbieders. Het verdient aanbeveling dit vast te leggen in de regeling door aan artikel 5a.2 een zinsnede of nieuw lid toe te voegen dat de financiële verantwoordelijkheid van de gemeente in dit kader uitdrukt.

Wij hopen dat u onze adviezen en opmerkingen ter harte neemt. Wij zijn altijd bereid nadere toelichting te geven op onze standpunten.

Met vriendelijke groet,
Namens JeugdStem – *vertrouwenspersonen AKJ*,

Mr. J. Hellinga
Jurist